

Dagmar Blümllová

Univerzitní předchůdci Václava Černého

Příspěvek k historii
srovnávacího studia literatur
na Filozofické fakultě
Univerzity Karlovy

Patnáctým dubnem roku 1970, kdy byla zrušena katedra světové literatury a srovnávací literární vědy na Filozofické fakultě Univerzity Karlovy,¹ se uzavřela nejen kapitola univerzitní činnosti Václava Černého, ale zároveň doznělo i působení jednoho z nejinspirativnějších univerzitních oborů, který hledal svou tvář symbolických sedmdesát sedm let. Za tuto dobu se na fakultě vystřídali tři velcí předchůdci Černého: J. Vrchlický, V. Tille a F. X. Šalda. Ne ke všem se Černý ve svém díle a ve svých vzpomínkách hlásí jako dědic; přesto však všichni tři specifiky svých osobností spoluvytvořili cestu pro obor, který Václav Černý dovršil a politická moc ukončila. Univerzitní působení všech čtyř profesorů tak vytváří určitý celek, v němž se čtyři různé tvůrčí naturely, čtyři různé metodické přístupy i individuální preference vážou v kontinuitu, jež dovoluje uvidět jednotící tendenci ve čtyřech možných modifikacích, ve čtyřech fazetách moderního českého průhledu do evropských literatur.

1 V. Černý: *Úvod do literární historie*, Praha 1993, s. 93.

Srovnávací studium literatury bylo na pražské univerzitě vždy spjato s romanistickým studiem. Ve školním roce 1871/72 zde vznikl francouzský seminář, který byl o čtyři roky později rozšířen o historické studium jazyků a literatur ve francouzském a anglickém oddělení. Ředitelem francouzského oddělení byl v letech 1877–1882 řádný profesor románké filologie Julius Cornú (1849–1919). Především jeho zásluhou byla úroveň francouzské sekce vyšší a jeho jméno se stalo základem budoucí tradice, která se začala rozvíjet především na oddělené české univerzitě.² Hned ve školním roce 1882/83 zde byl otevřen seminář orientovaný pouze na románkou filologii a jeho ředitelem se stal nově jmenovaný mimořádný profesor Jan Urban Jarník (1848–1923). Stejně jako Masaryk se habilitoval na vídeňské univerzitě a do Prahy přišel už s vyhraněným badatelským zájmem. Zabýval se rumunskou a francouzskou historickou mluvnicí a dále rumunskou a albánskou lidovou poezií, kterou také vydával. Až do roku 1902 byl na české univerzitě jediným profesorem romanistiky.

V roce 1893 se v programu romanistického semináře stávala stále zřetelnější komparatistická tendence, která vyústila v ustavení samostatné stolice dějin moderních literatur. Nezodpovězena zůstává otázka, jakou roli v této skutečnosti sehrály události v osobním životě Emila Fridy – Jaroslava Vrchlického, který se zde v roce 1893 stal prvním profesorem dějin západoevropských literatur.

Oficiální pocty, kterými byl Frida na počátku devadesátých let zahrnován, zřejmě nebyly jen mechanickým vyústěním jeho uměleckých snah.³ Právě tehdy totiž začínala řada neurvalých útoků na básníka, jenž se stal nastupující moderně symbolem generačního sporu, a zároveň dozrávala katastrofa v jeho manželství. Básníkův svět byl vážně ohrožen a jeho skuteční přátelé to věděli. Proto podle svých možností podnikli záchranné kroky, které měly Vrchlickému prostřednictvím nové práce otevřít další naději.

V roce 1892 byl Jaroslav Vrchlický jako první český básník jmenován čestným doktorem filozofie a o rok později mimořádným profesorem Karlo-Ferdinandovy univerzity. Odkud vycházela iniciativa k univerzitnímu jmenování, zřetelně ukazuje dopis přítele Vrchlického, profesora

2 Srov. J. Petrář: *Nástin dějin Filozofické fakulty Univerzity Karlovy*, Praha 1983, s. 109, 209.

3 Srov. B. Balajka: *Jaroslav Vrchlický*, Praha 1979, s. 173.

chirurgie na vídeňské univerzitě Eduarda Alberta: „Drahý mistře a příteli! Čekáme pořád, že Vaše jmenování přijde, a není pochyby, že to tyto dni přijde. Eim Vám to vzkázal beztoho. Jen prosím o tom absolutně mlčte! Já byl dnes u státního rady Brauna a odevzdal jsem mu *Poesie aus Böhmen* i *Neuere Poesie* a vypravoval jsem mu o Vás. On mi řekl: Oh, ich kenne den Namen und weiss schon, dass der Ausdruck der *böhmische Goethe* gefallen ist. Das freut mich ausserordentlich. Hlávka hat mir auch die Arbeiten der Akademie gegeben. Da habe ich mit Staunen gesehen, was für Männer in Kunst und Wissenschaft Böhmen heute hat. Šubert hat auch Glück gehabt mit dem Theater. Das sind alles *grosse* Dinge. Poznamenal jsem mu, že Vaše jmenování přijde *snad* tyto dni k císaři pánu, a vytknul jsem mu jeho význam a dosah, což jej velice zajímalo. Až budete jmenován, přijedete a pobudete zde nějaký den! Budeme se radovat.“⁴

Vrchlický, na univerzitě Emil Frida, mezi studenty okřál. Nalezl tu klid, po němž toužily jeho verše z oněch kritických let. Jeho přednášky neměly masovou účast, zato si je zapisovali posluchači, kteří si ho vážili.⁵ Básník byl spokojen, protože s nimi mohl sdílet své zájmy a lásky: italskou poezii, Calderóna, Danta, Shakespeara, Goethova *Fausta*, Huga, francouzské parnasisty i dekadenty. Nezřídka v posluchárně zazněly i první české překlady z děl evropských básníků. Není proto divu, že tato setkání mohla na tvůrčí duše působit přímo osudově. Hanuš Jelínek na svého univerzitního učitele vzpomínal takto: „Ale rozhodující vliv na můj odklon od filologické vědy k literární historii měly přednášky Jaroslava Vrchlického, který tenkrát četl o dějinách anglické poezie. Měl kouzelný způsob přednesu; příkrčen za katedrou s hlavou pokleslou mezi rameny přivíral své překrásné modré oči a dával se unášet svým slovem o milovaných básnících, z nichž nám četl celé pasáže ve svých překladech svým melodickým tenorem. Jindy zas zazářily ty oči satyrským šibalstvím; tak jednou, vyprávěje obsah Ibsenovy *Oernulfovy výpravy*, kde rytíř položí obnažený meč na lože mezi sebe a milovanou ženu, Vrchlický se ještě více příkrčil a řekl stranou: Kdo nevěří, ať tam běží. Zamiloval jsem si mistra, s nímž jsem se i osobně seznámil a jenž mi spontánně nabídl svou bohatou knihovnu. Oblíbil si mne zejména od

⁴ Jaroslav Vrchlický – Eduard Albert. *Vzájemná korespondence*, Praha 1954, s. 92.

⁵ Ve školním roce 1900/01 měl např. 32 posluchače. Podle J. Petráň: *Nástin dějin Filozofické fakulty Univerzity Karlovy*, s. 265.

té chvíle, kdy jsem u něho, tuším vůbec první, kolokvoval z anglické poezie. Na to kolokvium pozval si mne k sobě do svého bytu na nábreží, usadil mne do křesla, nabídl mi egyptskou cigaretu a hovořili jsme o Byronovi, o Wordsworthovi a poezii lackistů. Pojal ke mně náklonnost, jíž jsem si snad ani nedovedl dosti vážít.“⁶

Ani Jindřich Vodák, obávaný kritik, nezapomněl na kouzlo, kterým Frida působil na své žáky: „Stál na výstupku před svým profesorským pulpitem, a zatímco několik plynových hořáků odbzukávalo v šere osvětlené posluchárně svou jednotvárnou píseň, říkal hlasem vysoko laděným nové a nové veršové úryvky ze svých veršových převodů. Jak napjatě jsme je hltali, stále dychtivěji, abychom jich slyšeli ještě víc.“⁷ Další ze slavných žáků Vrchlického, Albert Pražák, dokázal přesně charakterizovat výjimečnost zjevu profesora Fridy v univerzitním pedagogickém sboru: „Vrchlický byl ovšem duchovně jinak laděn než jeho kolegové, byl také jiný typ profesora, především básník a improvizátor, nekryl se s běžnou profesorskou představou, ale to bylo jen první zdání, byl i tu především osobnost, dokonalý znalec literatur, do kořenů poučený o jejich souvislostech a to postačilo pro daný úkol.“⁸

Tak se po necelých patnáct let na Filozofické fakultě realizoval básník, jehož tvůrčí naturel dokonale charakterizoval Ferdinand Peroutka: „Jeho vlohou bylo sát, přijímat a prožívat. Uváděl k nám několik typických situací a loci communes světové poezie. Nikdy se nevzpíral proti tomu, co četl. Byl nadšen, četl-li, že je život krásný, ale byl i nadšen, četl-li, že život je ošklivý a marný, jen bylo-li to básnicky podáno. Ale otázka vzepření se byla u Vrchlického vlastně otázkou češství a otázkou vlastní osobnosti: mohl být českým a svým jen tolik, kolik osobní pevnosti stavěl proti celé té rozmanité a rozlité spoustě, kterou přinášel z Evropy a celého světa. Vrchlický se nevzepřel. Přijal vše. Snášel domů lesklé a barevné věci. Byl jako vítr, které přes zeď přivál oblak pelu a vůně z cizích zahrad. A měl i povahu větru: dnes tu, zítra tam. Rozčiloval klid, s jakým hlásal věci protikladné. Přinášel formový majetek chudé zemi.“⁹

6 H. Jelínek: *Zahučaly lesy*, Praha 1947, s. 132.

7 B. Balajka: *Jaroslav Vrchlický*, s. 184.

8 Tamtéž, s. 184.

9 F. Peroutka: *Jací jsme*, Praha 1991, s. 33.

Po celé zdánlivě klidné období univerzitního působení už básnickovo zdraví podrývala dosud skrytá choroba, která naplno propukla roku 1908. Druhého listopadu téhož roku podal děkan fakulty Jiří Polívka návrh, aby přednášky z dějin moderních literatur za nemocného Fridu převzal mimořádný profesor srovnávacích dějin literatury Václav Tille.¹⁰ Ve stejném roce se na romanistice habilitovali dva noví soukromí docenti: Prokop Miroslav Haškovec v oboru francouzské literatury a Maxmilián Křepinský v oboru románské filologie. Jarník se stále věnoval výhradně staré francouzské literatuře a Haškovec se začal zabývat především renesancí. Jeho zájem o Rabelaise postupně stmelil skupinku posluchačů – Jihočechů, která se dlouhodobě věnovala překladu románu *Gargantua a Pantagruel*, vydaného posléze pod skupinovým jménem Jihočeská Theléma.¹¹

Václav Tille (1867–1937) se habilitoval roku 1902 na základě studie *Filozofie literatury u Taina a předchůdců*. Ke zkoušce vybrala komise ve složení Frida, Hostinský a Polívka ze tří témat přednášek dvě: O vývoji vizionářské literatury od Řehoře Velkého do Danta a O významu studia tradice lidové pro srovnávací literaturu. Výuku na univerzitě začal soukromý docent V. Tille 6. dubna 1903 dvouhodinovou přednáškou *Předchůdci Dantovy Komedie*, kterou navštívilo devět posluchačů.¹² Do letního semestru 1906 pak postupně přednášel na témata *Principy literatury*, *Přehled a rozřídění evropské literatury*, *Studie o moderním románu*, *Počátky národních literatur v Evropě*, *Studie o novém dramatu* a *Dějiny lidové literatury 19. století*. V roce 1903 podali Frida, Kraus a Polívka obnovený návrh na jmenování Tilleho mimořádným profesorem. V souvislosti s tímto návrhem Tille na příští školní rok ohlásil děkanátu změnu přednášek na *Soustavné dějiny francouzské literatury*. Roku 1911 byl jmenován řádným profesorem srovnávacích dějin literatury. Od školního roku 1914/15 své přednášky rozšířil o „zřetel k zemím sousedním“. V této podobě přednášel až do svého penzionování v roce 1937.¹³

¹⁰ AUK, V. Tille, Personalía, opis návrhu.

¹¹ Podrobněji D. Blümllová: Ze zákulisí překladu Rabelaisova románu *Gargantua a Pantagruel* aneb Kterak Rabelais branou thelémskou do jižních Čech vlezl, *Jihočeský sborník historický* 62, 1993, s. 177.

¹² LA PNP, fond V. Tille, Univerzita a přednášky 1903–1908.

¹³ Podrobněji D. Blümllová: Formování osobnosti Václava Tilleho – podněty a inspirace, *AUC HUCP* 30, 1990, s. 59–80.

Václav Tille byl člověkem milujícím společenský ruch. Zatímco Frida – Vrchlický vystupováním na veřejnosti strádal, Tille s potěšením reprezentoval českou kulturu v řadě českých i zahraničních kulturních institucí.¹⁴ Původně se chtěl stát žurnalistou, protože se domníval, že jedině tak se může naplnit jeho touha „být živou součástíku dějin“.¹⁵ Naštěstí mu Jan Gebauer včas vysvětlil, že „není bídnejšího a odvislejšího stavu nad českého novináře“.¹⁶ O středoškolské profesuře Tille nikdy neuvažoval a práce v knihovně, kam nastoupil po absolvování univerzity, ho deptala. Jedinou možností, jak spojit vědecké úsilí s živým společenským kontextem, byla pro něj dráha univerzitního profesora. Mnohem později, na vrcholu univerzitní kariéry, se pokusil formulovat své chápání pojmu profesura. Výrazně odlišoval profesuru konjunkturální a profesuru skutečnou, která „není jen zaměstnání neb povolání, nýbrž jakási šťastná náhoda pro člověka, který ačkoliv není středoškolským profesorem, přece smí pak učit. Neboť ta skutečná profesura je opět dvojího druhu. Jedna je profesura vůbec, totiž profesor vůbec učí buď na gymnáziu nebo na reálce nebo na reformním gymnáziu nebo na univerzitě svému oboru svou metodou. Druhá je vášnivě zaujetí vášnivého člověka pro duchovní hodnoty jistého druhu, pro které docela zázračnou shodou okolností se cítí také potřeba na vysoké škole a pro které druhou zázračnou náhodou není člověka profesora toho prvního druhu po ruce“.¹⁷

Václav Tille miloval publikum. Byl skvělý řečník, jehož díkce se vybrousila na stovkách pohádkových variantů, jimiž se jako vědec i jako umělec (pod pseudonymem Václav Říha) po celý život v rámci srovnávacího studia zabýval. Byl mistrem v líčení atmosféry, detailů a náladových odstínů. To především bylo na jeho přednáškách přitažlivé. Střízlivější povahy však tomuto okouzlení nepodléhaly. Například překladatel Aloys Skoumal (1904–1988), který v letech 1923–28 studoval na Filozofické fakultě především anglistiku, ale také romanistiku a bohemistiku, má ve svém nepublikovaném epigramatickém díle i příspěvek inspirovaný nápisem na zdi staré posluchárny v Klementinu

14 V roce 1925 byl na pozvání Carnegieovy nadace ve Spojených státech, v roce 1927 se stal členem tříletné delegace, vyslané do Sovětského svazu. Byl dlouholetým funkcionářem Rótarý klubu, Pen-klubu a nositelem řady zahraničních vyznamenání.

15 LA PNP, fond V. Vostřebalová, pracovní materiály.

16 Tamtéž.

17 LA PNP, fond V. Tille, koncept dopisu F. Kocourkovi, 3. 4. 1928.

„Homo ille/ božskej Tille“. Epigram, pojmenovaný iniciálami V. T., zní: Slečinky a studentici/ žasnou nad tou erudicí./ „Jaká elegance řeči!/ Jaká šíře ducha!“// Časem po iluzi veta./ Obráceně zní pak věta:/ „Jaká elegance ducha!/ Jaká šíře řeči!“¹⁸ Způsob přednesu V. Tilleho zřetelně souvisel i s jeho vášnivým zájmem pro divadlo. Byl divadelním kritikem, spoluautorem *Dějin Národního divadla* a především zakladatelem „divadelního semináře“. Po odchodu profesora Haškovce do Brna se Tille stal ředitelem literárněhistorického oddělení při románském semináři a do jeho náplně stále častěji uváděl divadlo. Posluchačský zájem si v roce 1930 vynutil otevření zvláštního oddělení pro srovnávací studium divadla. Tento seminář, který J. Vodák nazval „první naše vysoké divadelní učiliště“, zformoval celou generaci českých divadelníků a vytvořil vlastně základy české teatrologie.¹⁹ Václav Tille patřil k univerzitě a ke svým posluchačům. Skutečnost, že zemřel čtyři měsíce po svém penzionování, je toho symbolickým dokladem.

V letním semestru 1916 proslovil F. X. Šalda svou první univerzitní přednášku *Vybrané kapitoly z dějin moderního románu francouzského* a od zimního semestru 1918/19 otevřel cyklus *Soustavných dějin krásné literatury francouzské v 19. století*, který doplňoval Tillovy *Soustavné dějiny francouzské literatury* se zřetelem k zemím sousedním. Profesor srovnávacích dějin literatury a docent moderních literatur západoevropských, Tille a Šalda, muži se shodnými biografickými daty, si nikdy, ani ve shodném tématu, neprekázeli. Šaldův zájem ležel mimo univerzitu, kde pouze přednášel a nikdy nevedl semináře. Univerzitní působení pro něho bylo především zajištěním hmotného postavení.²⁰ Dojem „nutného zla“ je patrný i z Šaldovy osobní korespondence. Růženě Svobodové o první sondě na univerzitní půdě roku 1914 referoval: „Byl jsem dnes u Tilla a mluvili jsme dvě hodiny o té věci, až jsem byl z toho mrtvolný. Rezultát: jest to třeba *riskovati*, zamlčeti nedá se nic, poněvadž stav jest záhadný a nevypočitatelný. Také může člověk propadnout při ústní zkoušce, jako propadl *podvkráté* Tobolka. Většinu sboru vede Král – ten jest všemohoucí. Tille vysonduje trochu terén a napíše mně, kdy a jak zadati žádost. Pro budoucnost nedává zvláštních nadějí než honoranou docenturu, tzv. Lehrauftrag, ročně 1 000 – 1 200 zlatých, a toho

18 LA PNP, fond A. Skoumal, epigramy – myšlenky.

19 J. Vodák: Zemřel prof. dr. Václav Tille, *České slovo* 29, 27. 6. 1937, s. 7.

20 Srov. L. Svoboda: *F. X. Šalda*, Praha 1967, s. 14.

prý bylo by možno dosíci již *druhý* nebo *třetí* rok. Obor jest značně rozsáhlý: srovnávací dějiny moderních literatur, tj. německá, francouzská, anglická, italská, španělská od renesance, tedy 16., 17., 18., 19. století.²¹ V roce 1915 Šalda přednesl habilitační přednášku Anglické vlivy na básnickou tvorbu Alfréda de Vigny. Její text nevyšel tiskem, zato bezprostřední dojem z jejího průběhu zaznamenal další dopis Svobodově: „Na univerzitě dopadlo všecko velmi dobře. Mluvil jsem za úplného ticha asi padesáti dědků mlčících z děkanské katedry a neviděl jsem nic než lesknoucí se lebky dědků pode mnou. Nikdy prý dědci nikoho neposlouchají – až mne.“²² Když v roce 1916 přišlo z Vídně jmenování docentem, byla mezi následnými gratulacemi jediná „vědoucí“. František Chudoba příteli Šaldovi napsal: „Přátí Vám tohoto úspěchu bylo by podceňovati Vaše zásluhy a Váš význam. Přeji Vám tedy upřímně, aby se docentura proměnila co nejdříve v profesuru, ne proto, že by se tím stupňoval zvuk Vašeho jména (mému uchu zní a bude zníti F. X. Šalda zvučněji než profesor Šalda), nýbrž aby se Vaším silám otevřelo a zajistilo širší pole působnosti na prospěch nás všech.“²³ I z Šaldovy odpovědi je patrná skepse vůči novému postavení: „Cítíte správně, že nemám proč radovati se z tohoto jmenování. Snad před desíti, snad i před pěti roky ještě byla by mne blažila myšlenka, že mohu přímo a pravidelně mluvit k mládeži. Dnes vane z ní na mne chlad.“²⁴ Když se po dvacetiletém působení na univerzitě blížilo Šaldovo penzionování, svěřil se Chudobovi: „V studentském životě na fakultě je neustále neplodný kvas, z něhož nic a nic nevychází. Kdy ti lidé studují, nemohu pochopit; však výsledky jsou také podle toho. Nemohu se dočkat již dne, kdy mně vyprší profesorská aktivita. Odstěhuji se do Dobřichovic a přirazím dveře za sebou s třeskem hromovým; a pak petlici zabeďm. Takováhle štvání by mi strhalo poslední zbytek nervů.“²⁵

Citovaný dopis byl napsán v roce 1936. Téhož roku se Václav Černý na Karlově univerzitě habilitoval pro románskou literaturu. Když byl po válečné odmlce v roce 1945 jmenován řádným profesorem srovnávacích

21 *Těžká samota. Korespondence F.X. Šaldy a R. Svobodově*, Praha 1969, s. 305.

22 Tamtéž, s. 307.

23 *Listy o poezii a kritice. Vzájemné dopisy F. X. Šaldy a F. Chudoby*, Praha 1945, s. 71.

24 Tamtéž, s. 71.

25 Tamtéž, s. 186.

dějin literatury, stal se chtě nechtě završením atmosféry oboru, kterou vytvořili jeho předchůdci a z níž jako student vyrostl.

Se svými studentskými roky na Filozofické fakultě se Černý dokonale vypořádal v prvním dílu svých *Pamětí*. Kromě Vrchlického se setkal se všemi výše uvedenými osobnostmi a podle svého zvyku je ve vzpomínkách nešetřil. Cítil se být „vědecky živ hlavně romanistikou a v té fakulta nabízela málo, a to ještě spíš ve filologii tichého, pracovitého a málo plodného Jarníka mladšího než v literární historii Prokopa Haškovece. Haškovec, odjakživa publikačně skoupý, na metě řádného profesora absolutně zesterilněl“.²⁶ Křepinský, „Křepina“, ho přes veškeré výhrady ke způsobu zkoušení naučil „myslet jazykově-historicky“.²⁷ Tilleho připomíná jen zlehčujícím přívlastkem „pohádkář“, který Černého nikdy „vědecky nezasáhl“. Dokonce mu nestál ani za to, aby ho uvedl ve smutné řadě ztrát z roku 1937 mezi Šaldou a Pekařem. Přesto se mu svou vazbou na univerzitu a její studenty velmi podobal. Šalda, k němuž se vědecký profil V. Černého bezpochyby vázal nejvíce, mu imponoval především metodickým postupem svých výkladů, totiž řazením portrétů osobností. Jako učitele ho však „odhalil“: „I slepý poznal za měsíc, že se Šalda pro kantořinu nenarodil“.²⁸ Vrchlický byl pro něho především příčinou polemik, do nichž se dostal Šalda následkem své ostré kritiky Vrchlického díla v devadesátých letech. Dozvuky, které Šaldovi ještě dlouho připomínaly jeho příkrá slova, byly Černému zjevně proti myslí. Nekompromisnost kritického výpadu je kromě schopnosti plastického portréту zřejmě nejsilnějším dědictvím Šaldy v Černém. Tato vazba však nepotřebovala univerzitu. Tady hrál roli – řečeno slovy F. Chudoby – F. X. Šalda, nikoliv profesor Šalda. Rozvichřování českého podnebí literárními podněty snášenými z celého světa však přece jen vede stopu k Vrchlickému.

K úplnosti obrazu zbývá připomenout souběžný pohled vrstevníka, „malého“ Aloyse Skoumala, který, řečeno slovy Černého, „čenicchal jako fretka mezi pravicí a levicí“,²⁹ který však nejen důkladně poznal atmosféru romanistického a srovnávacího studia na Filozofické fakultě dvacá-

26 V. Černý, *Paměti I*, Brno 1994, s. 221.

27 Tamtéž, s. 96–97.

28 Tamtéž, s. 97.

29 Tamtéž, s. 309.

tých let, ale také v pozdějších desetiletích nespouštěl pozorné oko z projevů literárního života u nás.

Z jeho „očistných“ sžíravých glos vycházel možná jako jediný nedotčený F. X. Šalda. „Čtu všechny možné literární časopisy, ale myslím, že je mohl všechny vzít čert, jen kdyby zůstal Šaldův *Zápisník*. Tak si někdy myslím, že by měl žít a psát aspoň do sta let“, napsal v roce 1932 příteli F. Halasovi.³⁰ Tolik milosti V. Černý ve Skoumalových očích nenalezl. V rukopisných sentencích se souhrnným názvem *Antibojótika 7* nalezne i tuto: „Mýty mají tuhý život. Poslední mýtus, který u nás přežívá, je mýtus vědeckosti prof. V. Č.“³¹ Analogicky se k němu druží epigram věnovaný redaktoru *Kritického měsíčníku* V. Č. z nerealizované sbírky *Budiždán*: „Má erudice nemůže být sporná, / i když je suchá, řek' bych krásavzdorná. / Kterýpak rys mám s Šaldou styčný, / ten nedůtklivý či ten nebetyčný?“³²

Zkoumat oprávněnost či omylnost Skoumalova názoru přísluší jinému bádání. Pro předložený příspěvek bylo hlavní ctížádostí ukázat, jak zajímavou kapitolu v české kultuře vytvořila tradice srovnávacího studia literatury na Filozofické fakultě Univerzity Karlovy, jak její podobu modelovaly skvělé osobnosti, až s otiskem jejich poselství vznikl zdroj nevysychající inspirace v polohách vlídných i hořkých.

30 Literární oddělení Moravského zemského muzea v Brně, fond F. Halas, dopis A. Skoumala, 21.6.1932.

31 LA PNP, fond A. Skoumal.

32 Tamtéž, epigramy – myšlenky.